

Informatienota voor de raad

Datum 5 oktober 2022

Onderwerp	Rapportage effecten extreme prijsstijgingen
Versienummer	V0.1

Portefeuillehouder P. Guldemon

Informant J. van Dijk
Afdeling Concernstaf
Telefoon 038 498 2664
Email J.van.Dijk@zwolle.nl
Bijlagen

1. Beslisnota handelingsperspectief prijsstijgingen in 2022 dd. 21 juni 2022.

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De stand van zaken omtrent de gevolgen van de extreme prijsstijgingen, mede in relatie tot het vastgestelde handelingsperspectief prijsstijgingen voor 2022.

Datum

5 oktober 2022

[Toelichting op het voorstel](#)**Inleiding**

Voor het zomerreces is de Raad geïnformeerd dat door schaarste aan grondstoffen, druk op de arbeidsmarkt, stijgende energie- en brandstofkosten met daaroverheen de oorlog in Oekraïne sprake is van forse prijsstijgingen, langere levertijden en vertraging in uitvoering en oplevering van projecten. Dat geldt voor de gemeente maar ook voor de ontwikkelende partijen. Om te voorkomen dat projecten die geraakt worden door de extreme prijsstijgingen stil komen te liggen, omdat het beschikbare gestelde krediet of budget wordt overschreden heeft de Raad op 11 juli 2022 ingestemd met het voorstel 'Handelingsperspectief prijsstijgingen in 2022'. (bijgevoegd)

Via deze rapportage geven we inzicht in de stand van zaken hoe de gevolgen van de prijsstijgingen merkbaar zijn op de gemeentelijk begroting, geven wij aan hoe wij de afgelopen maanden met het handelingsperspectief zijn omgegaan en nemen wij u mee hoe wij de onzekerheid van de prijsontwikkelingen in de begroting 2023 willen verwerken.

Via een afzonderlijke nota geven we aandacht aan de bestaanszekerheid van inwoners, ondernemingen en instellingen in Zwolle vanwege de oplopende inflatie en extreme situatie op de energiemarkt.

Kernboodschap

Inzicht geven in de actuele stand van zaken over de gevolgen van de extreme prijsstijgingen op de begroting en verantwoorden van de uitvoering van het verstrekte handelingsperspectief bij extreme prijsstijgingen in 2022.

Toelichting

De actuele stand is, dat nog steeds (situatie september 2022) sprake is van hoge c.q. oplopende energieprijzen, de kostprijsontwikkeling van de bouw en infra zich stabiliseert, maar met een gemiddelde stijging van circa 20% beduidend hoger ligt dan een jaar geleden. Daarnaast is op diverse terreinen sprake van langere leveringstijden, mede veroorzaakt door de effecten van de langdurige droogte en daarmee de problemen voor de binnenvaart. De invoering van een laag watertoeslag heeft ook effect op de kostprijsontwikkeling.

Ondanks de aanhoudende en deels toenemende kosten zijn de gevolgen op de begroting op dit moment vooral merkbaar bij de budgetten waar sprake is van directe toerekening van energiekosten, zoals openbare verlichting, verkeersregelininstallaties, rioolgemaal, gemeentelijke panden.

Verder zien we dat de uitvoering van de begroting nog niet tot grote budgetafwijkingen leidt. Wel constateren we dat door het inzetten van beheermaatregelen, aflopen van jaarcontracten, langere levertijden en afhankelijkheid van de fase waarin een project zich bevindt de gevolgen van de prijsstijgingen steeds meer merkbaar worden.

Consequenties

Wat is het effect van de prijs- en leveringsontwikkelingen op de uitvoering van de projecten of uitvoering van de jaarlijkse begroting?

Projecten

Het algemene beeld bij de grote programma's en projecten is dat dit nog niet tot grote uitvoeringsproblemen leidt. Wel zien we bij enkele projecten waarin de uitvoeringsfase is gestart of

Datum

5 oktober 2022

binnenkort zal starten het beschikbare budget/krediet onder druk komt. Voor de projecten Stinspark, Statenzaal, Herbestemming politiebureau en Binnenstad zijn er reële signalen dat de kostenstijging niet binnen de beschikbaar gestelde budgetten is op te vangen, dit zal naar verwachting de komende periode tot aanvullende budgetclaims leiden. Daarnaast worden ook diverse nog op te starten projecten, waaronder grootschalige projecten, geconfronteerd met hogere kostprijzen.

Grondexploitaties

De hoge energiekosten en prijsontwikkelingen, maar ook de stijgende hypotheekrente leiden tot hogere maandlasten van huishoudens. Deze ontwikkelingen hebben effecten op gebiedsontwikkeling en grondexploitaties. Ondanks deze ontwikkelingen kunnen we op basis van de tussentijdse MPV (Meerjaren Prognose Vastgoed) 2022 vooralsnog vaststellen dat de algehele tendens is dat de doorontwikkeling van de gemeentelijke grondexploitaties plaats zal vinden binnen de financiële kaders van de MPV 2022 (vastgesteld door de Raad op 11 juni 2022).

Programmabegroting

De meeste werkzaamheden binnen de programmabegroting lopen redelijk op koers, wel wordt merkbaar dat de leveranties langer duren. Bepaalde werkzaamheden schuiven door naar volgend jaar. Bij wegen wordt € 0,3 miljoen aan werken doorgeschoven, daarbij gaat het om minder intensief gebruikte wegen. Voor diverse disciplines hebben we nog te maken met langer lopende contracten. Wel moeten in 2023 nieuwe contracten in de markt gezet worden. Het doorschuiven van de werkzaamheden en de aanhoudende hoge prijzen zullen naar verwachting een claim leggen op de uitvoering van de begroting in 2023.

Energiekosten op gemeentelijke begroting

Via een afzonderlijke informatienota is de Raad geïnformeerd over de ontwikkeling omtrent het gascontract waaraan de gemeente gebonden is. De gasprijs is met circa 300% gestegen, maar heeft echter een gering effect op de begroting in vergelijking met de elektrakosten. De elektrakosten zijn met circa 400% gestegen. Bij de 1^e beleidsrapportage (Berap) van 2022 hebben wij een stelpost opgenomen van € 1,5 miljoen om de nadelige gevolgen van de directe energiekosten op de begroting op te kunnen vangen. Op basis van huidige inschattingen verwachten we een iets lager nadeel van € 1,325 miljoen. In de 2^e beleidsrapportage van 2022 verdelen we de stelpost naar die begrotingsonderdelen waar de energiekosten fors zijn toegenomen, zoals openverlichting, verkeersinstallaties en gemeentelijke huisvesting.

Naast de directe effecten op de begrotingsposten kan er sprake zijn van mogelijke indirecte effecten, zoals gesubsidieerde instellingen en of huishoudens die in financiële problemen komen door de hogere energiekosten. Voor minima huishoudens stelt het Rijk budget beschikbaar om die huishoudens te compenseren. In 2022 is daarvoor € 1.300 per minima huishouden beschikbaar. In de Miljoenennota is aangegeven dat er ook voor 2023 een compensatie van € 1.300 beschikbaar komt voor minima huishoudens, die deels al in 2022 kan worden uitbetaald. Daarnaast heeft kabinet meer maatregelen aangekondigd om de energielasten voor huishoudens te beperken.

Voor instellingen en andere partijen hanteren we de lijn dat problemen eerst in de eigen begroting moeten worden opgevangen, door bijvoorbeeld het eigen vermogen in te zetten. Het eigen vermogen is bedoeld om deze financiële risico's op te vangen. Mocht blijken dat dat niet kan dan wordt bezien of maatwerk kan worden geboden. We werken aan een maatwerkregeling voor gesubsidieerde instellingen die financieel in de problemen komen. Het restant van bovengenoemde stelpost

Datum 5 oktober 2022

(€ 175.000) houden we in de begroting 2022 beschikbaar voor deze maatwerkregeling. In de afzonderlijke nota 'Bestaanszekerheid' wordt verder op deze regeling ingegaan.

Beroep op het handelingsperspectief in 2022

Op 11 juli 2022 heeft de Raad ingestemd met het voorstel 'Handelingsperspectief prijsstijgingen in 2022'. Onderdeel van het besluit is dat de directie (directeur financiën) mandaat heeft om bij overschrijding van een krediet tot en met € 250.000 te besluiten om de overschrijding te accepteren en hierover achteraf verantwoording aan de Raad af te leggen.

De afgelopen maanden zijn twee projecten aan de directeur voorgelegd, te weten:

- Vervanging drie kunstgrasvelden: op basis van prijsindicaties werd op dit project een overschrijding verwacht, echter bij aanbesteding bleek daarvan geen sprake en kon het project binnen het beschikbare krediet worden uitgevoerd.
- Wegwerkzaamheden Wipstrikkerallee: er is ingestemd met een extra kostenpost van € 104.000. In de 2^e beleidsrapportage 2022 wordt de overschrijding meegenomen.

Verder zien we dat de organisatie eerst inzet op de beheersmaatregelen, zoals scope bijstellen, prioriteren, faseren, uitstellen, opvangen binnen programmabudget of kredietproject. Met deze maatregelen blijft het effect van de hogere kostprijzen in 2022 beperkt. De eventueel toe te passen beheersmaatregel is sterk afhankelijk van de fase waarin een project verkeert. De fases, na vaststelling van een krediet, zijn te onderscheiden in – ontwerpfase, voorbereidingsfase, fase tot aanbesteding, aanbesteding en uitvoeringsfase.

Financiën

Als achtervang voor de extreme prijsstijgingen en andere risico's gaan we bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit uit van een ratio van 120%. Dit betekent dat we € 20 miljoen meer als weerstandscapaciteit aanhouden dan op basis van de normratio van 80% nodig is.

In de begroting 2023 is de algemene prijsindex op 4,8% gesteld.¹ Met dit percentage worden de budgetten voor materiële kosten verhoogd. De index is inclusief een correctie over 2022 en is bepaald op basis van de maartuitgave van het Centraal Planbureau.

In de septembercirculaire van het gemeentefonds is een actualisatie van de prijsindex opgenomen. Normaliter verwerken we een eventuele bijstelling van de prijsindex met een jaar vertraging in de begroting (2024). Vanwege de toenemende inflatie gaan we de komende maanden bezien hoe we hogere inflatie in de begroting 2023 kunnen verwerken.

In de begroting 2023 wordt voorgesteld om – vergelijkbaar aan de 1^e beleidsrapportage 2022 – een stelpost van € 2,5 miljoen op te nemen voor het opvangen van hogere directe energiekosten en overschrijdingen op de begrotingsposten/kredieten vanwege de extreme prijsstijgingen. Bij de 1^e en 2^e beleidsrapportage 2023 zullen we rapporteren over de ontstane nadelen en verantwoorden wij de ontstane budgetoverschrijdingen. In december komen we met een voorstel over een eventuele voortzetting van de mandaatregeling bij extreme prijsstijgingen.

Communicatie

Als onderdeel van de communicatie over de begroting 2023.

¹ De prijsindex bepalen we op basis van de prijsindex Bruto Binnenlands product zoals die door het Centraal Planbureau wordt berekend.

Datum 5 oktober 2022

Vervolg

In december 2022 komen we met een voorstel of de mandaatregeling met betrekking tot het handelingsperspectief prijsstijgingen 2022 ook in 2023 wordt voortgezet. Op dit moment is het beroep op de mandaatregeling beperkt gebleven, maar we verwachten dat de budgetproblemen zich geleidelijk aan meer voor zullen doen. Begin december maken we de balans op.

Openbaarheid

Openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer